

23.9.2021

ASiantuntijalausunto eduskunnan hallintovaliokunnalle

Asia: HE 112/2021 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain muuttamisesta

Siviilikriisinhallinnan asiantuntijuutta on vahvistettava

Siviilikriisinhallinta on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Suomella on erityisen hyvä maine pätevien asiantuntijoiden lähettämisessä kansainvälisiin siviilikriisinhallintamissioihin ja järjestöjen päämajoihin. Laajan turvallisuuden verkosto WISE tukee siviilikriisinhallinnan ja siihen liittyvän asiantuntijuuden kehittämistä Suomessa jatkossakin.

Hallituksen siviilikriisinhallinnan lain muuttamista koskevassa esitysluonnoksessa eduskunnalle puututaan siviilikriisinhallintatehtäviin lähetettävien asiantuntijoiden toimikausiin.

Valtionhallinnon lähettämällä asiantuntijoilla (esim. poliisit) on varmastikin perustellut syyt toimikausien rajoittamiseen, mutta etenkin taustavirattomilla (esim. tutkija- tai kansalaisjärjestötaustaiset) toimikausien kategorinen rajausta ja vaadittu karenssi (palvelussuhteiden tauko) on ollut ongelmallista. Heillä ei aina ole työpaikkaa mihin palata Suomessa ja heidän siviilikriisinhallintamissioissa kehittämänsä laaja ja syvä asiantuntemus helposti valuu hukkaan. On hyvä, että esitetyn lainmuutoksen jälkeen voimme hyödyntää heitä uusissa siviilikriisinhallintatehtävissä mahdollisimman pian edellisen tehtävän päätyttyä heidän niin halutessaan ja heidän asiantuntemustaan arvioiden. Suomi tukee asiantuntijoiden sijoittumista korkeampiin ja vaativampiin tehtäviin kokemuksen kartuttua. Tämä lisää mahdollisuuksiamme tavoitella operaatioiden ja missioiden johtotehtäviä. Tätä kautta voimme olla entistä paremmin vaikuttamassa operaatioiden ja missioiden tavoitteisiin.

Toimikausien rajausta pariin vuoteen matalan riskin operaatioissa on perusteltua siksi, että näin saadaan vaihtuvuutta aloitustasolla ja uusia nuorempia asiantuntijoita "ajettua sisään" siviilikriisinhallinnan tehtäviin ja Suomen asiantuntijareserviä kasvatettua. Yhden vuoden pesti on kuitenkin liian lyhyt minkäänlaista vaikuttavuutta ajatellen.

Esityksen valmistelussa on tarkasteltu myös tarvetta säätää siviilikriisinhallinnan kenttätehtäviin kelpoisuusvaatimukseksi Kriisinhallintakeskuksen järjestämä tai sen osoittama siviilikriisinhallinnan peruskoulutus tai aiempi kokemus siviilikriisinhallintalain palvelussuhteen kenttätehtävistä. WISE pitää tärkeänä, että asiantuntijoilla on kaikilla suunnilleen sama lähtötaso, joka voidaan varmistaa Kriisinhallintakeskuksen (tai sen ulkomaisten kumppanien) järjestämien siviilikriisinhallinnan sertifioitujen peruskurssien kautta. Tätä kansainväliset järjestöt yleensä edellyttävätkin. Peruskurssin käyminen tulisi siis olla vaatimuksena siviilikriisinhallintatehtäviin nimittämisellä myös jatkossakin.